

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1988

Θ΄ ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

Ο ΠΑΤΗΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Τῶν ἐπαγγελμάτων, ἔλεγε ξένος συγγραφεύς, καλῶς ἀποφαινόμενος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, προορισμοῦ καὶ κλήσεως δέονται τρία, τό τε ἐκκλησιαστικὸν καὶ τὸ στρατιωτικὸν καὶ τὸ περὶ τὰς καλὰς τέχνας. Τοιαύτης κλήσεως ἂν μετέχωσιν οἱ παρ' ἡμῖν σήμερον στρατηγούντες καὶ οἱ τῶν καλῶν τεχνῶν δημιουργοὶ ἀδυνατῶ νὰ εἶπω, παρὰ τοῖς ἐκ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου δέ, ἐπειδὴ περὶ τούτων ἑνὸς ὁ λόγος, ἐρημία μοὶ φαίνεται, ἐξέστω μοι εἰπεῖν, ὀλοσχερῆς τοῦ πράγματος. Λέγω δέ, ἐν τῇ Ἑλλαδικῇ χώρᾳ τῇ ἀπελευθέρῳ, διότι οὐ μόνον ἀποδημητῆς θρασὺς νὰ εἶναι πρέπει, ἀλλ' ἰχνευτῆς ἀμφιδέξιος, ὁ ἐπιχειρήσων ν' ἀνεύρη καὶ ν' ἀποκαλύψῃ ἓνα ἄνδρα μοναστὴν ἢ θύτην τοῦ ἐπιτηδεύματος ἄξιον. Ἐγκατεσπαρμένοι δέ, εἴ τινες τοιοῦτοι, ἀνὰ τὰς φάραγγας καὶ ἐν ταῖς χαράδραις τοῦ Ἄθω, καὶ οὗτοι ὁδηγὸν ποιούμενοι τὸ «Σῶζων σῶζε τὴν σαυτοῦ ψυχὴν». Εἰκότως.

«Σέβομαι τοῦτο ὃ εἶμι», ἔγραφεν εἰς τῶν λογίων κληρικῶν, πρὸ πενηνταετίας, καὶ καλῶς θὰ εἶχεν ἂν πάντες οἱ ὁμόσχημοι ἐκεῖνῳ ἠδύνατο τὸ αὐτὸ νὰ αὐχῆσωσιν. Ἀλλὰ πολλῶ βέλτιον θὰ ἦτο ἂν ὁ ἀείμνηστος ἔλεγεν ἀπλούστερον «Εἶμι τοῦτο ὃ εἶμι», ὅπερ θὰ ἦτο οἰονεὶ παράφρασις τοῦ ἀποστολικοῦ ρήματος, «Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη». Τί δὲ φέρτερον τούτου; Τοῦτο τὸ «εἶμι ὃ εἶμι» ἠδύνατο εἶπερ τις ἄλλος νὰ αὐχῆσῃ ὁ ἐν ἀγνώστῳ τῆς γῆς γωνία ἄρτι ἀναπαυθεὶς, σεβάσμιος πατὴρ Διονύσιος.

Ἐκεῖνο ὅπερ ἦτο, ἦτο μοναστής, δηλ., θὰ εἶπωσιν οἱ ἀναγνώσται: ζῶν ἀναχρονισμὸς ἐν ΙΘ΄ αἰῶνι φθίνοντι, ἀλλ' ἦτο. Δὲν τὸ ἦσχυνε καὶ δὲν τὸ ἦσχύνετο. Ἐπὶ ἑβδομήκοντα ὅλα ἔτη φορῶν τὸ σχῆμα ἐκεῖνο, τὸ τοσοῦτον ἀστόργως θεωρούμενον παρ' ἡμῖν σήμερον, δὲν ἠμαύρωσε τὸν χαρακτήρα, δὲν ἐταπείνωσε τὸ φρόνημα, δὲν ἠθέτησε τὰ ἐπηγγελμένα. Ἐὰν ἐγεννᾶτο πρὸ τοῦ Δ΄ αἰῶνος, θὰ ἦτο Μάρτυς, ἐὰν μετὰ τὸν Δ΄, Ὅσιος. Εἶχε τὴν θεόθεν κλήσιν, περὶ ἧς ἀρχόμενοι εἶπομεν. Ἐζησεν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ἀπῆλθε τοῦ κόσμου χωρὶς νὰ κύψῃ τὴν ράχιν πρὸ οὐδενὸς ἄλλου ἢ τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ.

Ὁ πατὴρ Διονύσιος ἔζη οὐχὶ μόνον φυσικόν, ἀλλὰ πνευματικόν βίον. Ἐν μέσῳ τοσοῦτων νεκρῶν καὶ νεκροπομπῶν, αὐτὸς ἔζη, αὐτὸς ἔδρα. Ἦτο

πνευματικός, ἦτο κήρυξ, προσηλυτιστής, κατηχητής, σχεδὸν ἀπόστολος. Οἱ ἐπισκεπτόμενοι αὐτὸν εἰς ὅσα ἀναχωρητήρια κατὰ καιροὺς μετήλλαξεν, εἰς ὅσα μονύδρια ἔκτισεν ἐκ διαλειμμάτων, ἔβλεπον ὀλόκληρον στρατιὰν πνευματικῶν τέκνων, ὑποτακτικῶν, προσηλύτων ἐξ Ἀγαρηνῶν καὶ Ἰσραηλιτῶν, νεοφωτίστων, περικυκλοῦσαν τὸν Γέροντα. Οὕτως ἐπεκαλεῖτο κατ' ἐξοχήν. Ὁ γράψας τὸ φερώνυμον ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἄρθρον, ὁ ἐμὸς συμπολίτης, κ. Α. Μ., πρὸς ὃν ὁ Διονύσιος ἦτο συγγενῆς πατρόθεν, ἔχει, πιστεύω, περὶ Διονυσίου ὕλην ἱκανήν, ὥστε νὰ γράψῃ τόμον ὀλόκληρον χαρακτηριστικῶν ἀνεκδότων. Ἐπιστέλλων αὐτῷ ὁ Διονύσιος, ὅστις ἦτο ἀρχαιοπρεπέστατος καὶ οὐδὲν ἠνείχετο νεωτερικόν, ἐπέγραφεν: «Τῷ ἀγαπητῷ μοι Ἀλεξάνδρῳ Δημητριάδῃ, ἀσπασίως». Ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς ἐσχημάτιζε πατρωνυμικόν, τὰ δ' ἐπώνυμα δὲν ἠσπάζετο.

Ἀλλὰ καὶ τὰ κύρια ὀνόματα τῶν συνδιαλεγομένων αὐτῷ ἐξηλλήνιζεν ἐκάστοτε ὁ Διονύσιος. Προστυχῶν Ζαφείρην τινὰ καλούμενον ἐν Σκιάθῳ ἀνέκραξε: «Ζαφείρης! Ζαφείρης! γατὶ εἶσαι;» καὶ μετέβαλεν ἀθαιρέτως τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς Δημήτριον. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὑποτακτικούς, ἠγάπα νὰ τοῖς δίδῃ ὀνόματα προφητῶν μάλιστα. Τὸν ἕνα τοῦτον ἐκάλει Ἰερεμίαν, ὅστις καὶ ἔμεινεν ἄχρι τέλους πιστὸς τῷ Γέροντι, τὸν ἄλλον Σαμουήλ, τρίτον Μωυσῆν· ἄλλους ἐκάλει Ἀρτέμιον καὶ Θεόκλητον. Ἄλλ' ἢ ἀπαρίθμησις τῶν ὑποτακτικῶν ἀπαιτεῖ ὀλόκληρον κατάλογον.

Ἦτο δὲ δόκιμος ἑλληνιστῆς ὁ ἀνὴρ, καὶ τοσοῦτον ὥστε τὰς πρὸς λογίους ἐπιστολάς αὐτοῦ ἔγραφεν ἐν ἀνθηρῷ Ἑλληνι λόγῳ, τὰ δὲ ὑπέρθυρα καὶ τὰς προμετωπίδας ὄλων τῶν ἀναχωρητηρίων, οἴκων καὶ κελλίων, ὅσα ποτὲ ἴδρυσεν, εἶχεν ἐμπλήσει ἐπιγραμμάτων Ἰαμβικῶν καὶ Ἡρωελεγείων. Ἐπί τινος κρήνης ἦν εἶχεν ἐγείρει παρὰ τὴν ἱερὰν μονὴν τὴν παρ' αὐτοῦ ἀνακτισθεῖσαν τῆς ἐν Σκιάθῳ Εἰκονιστρίας, εἶχεν ἐπιγράψει, προτρέπων τὸν διαβάτην, ἀφοῦ πῖη καὶ νιφθῇ διὰ τοῦ ὕδατος,

...τῆς καλλιρείθρου τῆσδε τῆς κρήνης, ξένε,
ψυχῆς τότε μνήσθητι Διονυσίου.

Εἰσερχόμενός τις παρὰ τῷ Διονυσίῳ, οἰασδήποτε τάξεως ἄνθρωπος καὶ ἂν ἦτο, ὑπὸ τηλικούτου κατελαμβάνετο σεβασμοῦ, ὥστε τὰ ἔχανε, κατὰ γράμμα. Ὁ Διονύσιος ἐδίδασκεν, ἐνουθέτει, ἐπέπληττεν, ἦτο δὲ τὰ μάλιστα διαλεκτικός. Ὁ Διονύσιος ἦτο, ὡς λέγουσιν, ἰδιότροπος, ἀλλ' ἢ ἰδιοτροπία αὕτη, ἢ στρυφνότης μάλιστα, ἦτο ἀρετὴ τοῦ ἀνδρός. Ἰδὼν ποτε νεαρὰν γυναῖκα, ἐπιδεικτικῶς φοροῦσαν κόκκινα, τολμήσασαν νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ μονύδριον, «οἱ κόκκινοι διαβόλοι, τί θέλουν ἐδῶ;» ἀνέκραξε. Διδάσκων τοὺς παρ' αὐτῷ ἐπισκέπτας δὲν ἠνείχετο διακοπὴν ἢ θόρυβον θύραθεν. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν, νουθετοῦντος αὐτοῦ ἐν τῷ κελλίῳ τοὺς προσελθόντας, ὁ ὑποτακτικὸς τοῦ Διονυσίου Πέτρος, Βούλγαρος ἀγαθὸς ἀλλὰ καὶ μοναστῆς ἄριστος, ἔκραζεν ἔξωθεν τὴν γαλῆν, ἣν εἶχε καλέσει προσφυῶς εὐτελὲς ὄνομα: «Πατσαβούρα! Πατσαβούρα!» - «Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον!» ἀντεφώνει ὁ Διονύσιος ἀπορήσας ἐπὶ τῇ τόλμῃ. Καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι

θὰ ἐπέβαλεν εἰς τὸν ταλαίπωρον Πέτρον, πρὸς τῷ τακτικῷ βαρεῖ κανόνι, προσθέτους μετανοίας ἑκατὸν καὶ τρεῖς.

Τοιοῦτος ἀκραιφνῆς ἀνὴρ ἀσκητικὸς τὸν βίον, ὅσας καὶ ἂν εἶχεν ἀνωμαλίας ἢ ἀδυναμίας ἀνθρωπίνας, αἱ ἀνωμαλῖαι καὶ ἀδυναμίαι αὗται δοκοῦσιν ἀρεταί. Διὰ τὸν Διονύσιον ὁ βίος ἦτο ἀδιάλειπτος ἀγὼν πνευματικὸς, οἱ πόνοι αὐτοῦ ἦσαν ἀρεταί, ἡ ζωὴ του ὅλη ἦτο σταδιοδρομία. Ὁ Διονύσιος ὑπέστη θλίψεις καὶ ἐξορίας, καὶ διήλθεν ὅλον τὸν βίον του ξενιτευόμενος, «οὐκ ἔχων ὧδε μένουσαν πόλιν». Ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου, ἰδίως ἐν Ὑδρα καὶ Σύρω, ἄπειρος ἦτο ἡ φήμη αὐτοῦ ὡς πνευματικοῦ, τοσαύτην δὲ ἤσκει γοητείαν ὁ «Γέροντας», ὥστε οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐνομιζοντο ὡς χρησμοὶ αὐτόχρημα.

Πολλοὶ ἀπατηθέντες συνέχεον τὸν γηραιὸν πνευματικὸν πρὸς τοὺς μακρακιστάς, καὶ ἐνόμισαν, ὅτι ὁ Διονύσιος ἦτο ὀπαδὸς τοῦ συντάκτου τοῦ Λόγου. Τόσον ἀληθεύει τοῦτο, ὥστε ὁ Διονύσιος μᾶλλον, ἂν ἤθελεν, ἠδύνατο νὰ διεκδικήσῃ τὸν κ. Μακράκη ὡς ὀπαδὸν αὐτοῦ. Ὁ σεβάσμιος ἀγωνιστῆς τῆς Ὁρθοδοξίας ἦτο κατὰ γενεὰν ὅλην πρεσβύτερος τοῦ κ. Μακράκη καὶ δὲν ἀνέμενε βεβαίως τὴν ἐπιτολὴν τοῦ ἐκ Σίφνου διδασκάλου, ὅπως δανεισθῆ παρ' αὐτοῦ ἰδέας καὶ πεποιθήσεις. Ὁ Διονύσιος ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀρχαιοπρεπῆ ἐκείνην τάξιν τῶν μοναχῶν, τῶν Κολλυβάδων καλουμένων, ἧς ἦτο ὁ τελευταῖος σχεδὸν ἀντιπρόσωπος. Παρὰ τῶν Κολλυβάδων τούτων ἠθέλησε καὶ ὁ κ. Μακράκης νὰ μιμηθῆ τινὰ ἔθιμα, ὡς τὸ τῆς συχνῆς μεταλήψεως καὶ ἄλλα, καὶ ἀπέτυχεν, ὡς εἰκός. Διότι δὲν ἐδόθη εἰς κοσμικοὺς ἀνθρώπους νὰ μιμῶνται τὰ ἔθιμα τῶν ἀσκητικῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, τῶν ἐν ἀμέμπτῳ πολιτεία διαγαγόντων, οὐδ' ἔξεστιν εἰς τοὺς ἐν τῇ τύρβῃ τοῦ κόσμου βιοῦντας νὰ παρωδῶσι τὰ σεμνὰ καὶ ὑψηλὰ ἐκεῖνα πράγματα. Ἐντεῦθεν δὲ προήλθεν ἡ σύγχυσις καὶ ὑπέλαβον πολλοὶ ὅτι ὁ Διονύσιος ἦτο μακρακιστῆς.

Ποῖα τις ἦτο ἡ κοινότης αὕτη τῶν Κολλυβάδων μοναχῶν, οὐ τοῦ παρόντος, διότι ἡ παρέκβασις τόσον μακρὰ θὰ ἦτο, ὥστε θὰ ἐχρησίμευεν ὡς πύλη πρὸς ἔξοδον τοῦ ἡμετέρου ἀρθριδίου. Σημειῶ μόνον ἐνταῦθα, ὅτι τὸ σκωπτικὸν ἐπίθετον ἀναξίως ἐδόθη αὐτοῖς ὑπὸ φθονερῶν τοῦ μοναστικοῦ βίου ἀπτήνων, λόγῳ ὅτι ἐκεῖνοι δὲν ἠνεύχοντο καὶ δικαίως τὰ ἐν ταῖς Κυριακαῖς κόλλυβα καὶ μνημόσυνα, ἐπιμένοντες ἵνα ταῦτα γίνωνται ἐν τοῖς Σάββασι καὶ ταῖς καθημεριναῖς, κατὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς ἐκκλησίας τάξιν, καὶ ὅτι ἐκ τῶν Κολλυβάδων ἦσαν ἐκ τῶν παλαιῶν λογίων πατέρων ὁ Κορίνθου Μακάριος, ὁ Νοταρᾶς, ἅγιος τιμώμενος, Ἀθανάσιος ὁ Πάριος καὶ Νικόδημος ὁ πολυγραφώτατος, ὁ Κύριλλος, ὁ Ἡλίας, ὁ Ἀρσένιος, καὶ ἄλλοι ἐνάρετοι πατέρες.

Μετὰ μακρὰν ξενιτείαν, μόλις τῷ αὐτῷ, ἐπανῆλθε τέλος ὁ Διονύσιος εἰς τὴν γενέθλιον νῆσον τὴν Σκίαθον, ὅπου ὑπερογδοηκοντούτης ἤδη ἔκτισε τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ἀσκητήριον, ἐπὶ τοῦ γραφικωτάτου μικροῦ βουνοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. Παρὰ τὰς γηραιὰς ἐκεῖνας πλατάνους, ὧν τὴν μίαν

περιστέφει δίδυμον κλήμα, βαστάζον κατὰ περιφορὰν ἐνιαυτοῦ (μηδεῖς ὑπολάβη τέρας τὸ λεγόμενον) βότρους ἀρκοῦντας νὰ ἐμπλήσωσι ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν κοφίνους, ἐξ ὧν ψωμίζονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, διότι οὐδεὶς θὰ ἦτο οὕτω θρασύς, ὥστε ν' ἀναρριχθῆ εἰς τοὺς ἀκρέμονας, ὑπὸ τὴν σκέπη τοῦ μεγάλου τοῦ Ἰσραὴλ τερατοουργοῦ καὶ δημεγέρτου, ἀπῆλθε ζηλωτῆς καὶ πυρίπνους ὡς ἐκεῖνος, τραχὺς τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τομὸς τὴν γλώσσαν ὡς ἐκεῖνος, πλήττων ἀθῶν τῇ γλώσσει, ὡς ἐκεῖνος ἔπληξεν «ἀθῶις ταῖς χερσὶ» τοὺς ἱερεῖς τῶν προσοχθισμάτων. «Καθάπερ ποδήρει τῷ ζήλω κοσμούμενος», κατὰ τὴν βαθεῖαν τὴν ἔννοιαν φράσιν τοῦ ἱεροῦ μελωδοῦ, ἀπῆλθε γηραιὸς ἤδη ν' ἀναπαυθῆ ἐκ τῶν τοσούτων παλαισμάτων, καὶ τελέσας τὸν δρόμον ἀπεδήμησε πρὸς τὸν ἀθλοθέτην καὶ βραβευτὴν Χριστόν. Σπένδω δάκρυ θαλερὸν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ γεραροῦ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀγωνιστοῦ, οὗ ἡ μνήμη εἶη ἀφθίτος καὶ ἀγήρως.

(1888)

ΠΑΠΑ - ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΕΚ ΣΚΙΑΘΟΥ

Σεμνοτάτη, πολλῶν ἀκολουθούντων, ἐγένετο ἡ κηδεῖα τοῦ ἐν Κυρίῳ μεταστάντος, ἐν γήρατι καλῷ, αἰδεσιμωτάτου Οἰκονόμου τῆς ἐκκλησίας Σκιάθου Παπα - Αδαμαντίου, ἡτις ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἐστερήθη ἐνὸς τῶν σεμνοτέρων καὶ μᾶλλον εὐπαιδευτῶν ἐφημερίων. Εἰς γένος Λευϊτικὸν ἀνήκων ἐκηδεύθη πλησίον τῶν συγγενῶν του ἡγουμένων τῆς Κουνιστρίας. Ἐξεπαιδεύθη ἐν φόβῳ Θεοῦ, εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ γράμματα. Φύσει δὲ προικισμένος ὑπὸ εὐφυΐας καὶ ἀπαράμιλλον ἔχων φιλομάθειαν καὶ σπανίαν μνήμην, τόσον ἐτελειοποιήθη ἔπειτα εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ὥστε βραδύτερον καὶ βοηθὸς τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου ἐπὶ ἱκανὰ ἐχρημάτισεν ἔτη. Διὸ καὶ μεταξὺ τοῦ ἱερατείου τῆς νήσου μας ἦτο ὁ πρῶτος πάντοτε, ἐπίτροπος διαρκῆς τῶν κατὰ καιροὺς ἀρχιερέων, ὀδηγὸς ἀγαθὸς εἰς πάσας τὰς ἐκκλησιαστικὰς περιστάσεις καὶ κόσμημα περικαλλὲς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πανηγύρεων, ὅτε ἡ παρουσία του ἐθεωρεῖτο ἀπαραίτητος. Διότι στολισμένος μὲ καθαρὰν ἀπαγγελίαν, ἀπλοῦς καὶ ἀπέριττος τοὺς τρόπους, καθαρὸς καὶ σεμνὸς ἐν τῇ περιβολῇ προσέδιδεν ἀφελῆ μεγαλειότητα εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας, ἐπειδὴ καὶ οὗτος ὡς πάντες οἱ ἀρχαιότεροι τῆς νήσου ἐφημέριοι ἐδιδάχθησαν τὴν τῶν μυστηρίων τέλεσιν παρὰ τῶν ἱεροπρεπῶν ἐκείνων Κολλυβάδων, οἵτινες εἶχον ἰδρῦσει κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τὴν Μοῆσιν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν τῇ νήσῳ, φυτώριον γενομένην τῶν σεμνῶν τῆς νήσου μας ἱερέων τότε, οἵτινες φιλακόλουθοι, ἀπλοῖ, ἐνάρετοι ἀπέλαυον τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν κατοίκων, οὐδεμίαν προσποίησιν ἢ ὑπόκρισιν ἢ ἐπιδεικτικὴν κενότητα ἐμβλεπόντων εἰς τὸν ἱερατικὸν βίον των. Ὡν ἐπιφανέστερος ἦν ὁ ἄρτι πρὸς Κύριον μεταστάς, ὅστις πεπορθῶς εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησιν τῶν πνευματικῶν του τέκνων, πολλάκις ἤλεγχε τοὺς ἀτακτοῦντας ἐν τοῖς ναοῖς ἀπὸ τῆς ἀγίας Πύλης, φίλος αὐτὸς ἀκραιφνῆς

τῆς τάξεως ἐν τῇ προσευχῇ τῇ προκαλούσῃ τὴν κατάνυξιν. Συνεβούλευε δημοσίᾳ τὰς γυναῖκας, ἐπέπληττε, παρήνει τοὺς φανερὰ παρὰ τὰ τυπικὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ παρὰ τὰ ἔθιμα αὐτῆς βιοῦντας κ' ἐν γένει ὡς πατὴρ ἀπάντων ἐθεωρεῖτο. Ἄν καὶ τὸ γῆρας καὶ νόσος τῶν ποδῶν πολὺ ἐσχάτως ἔθλιβον καὶ ἀπεμόνωσαν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ, ἐντούτοις οἱ ἐνορεῖται τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἀπήτησαν τὴν παρουσίαν του κατὰ τὴν ἐφετινὴν Ἀνάστασιν, ὅτε ὑποβασταζόμενος διὰ τελευταίαν φορὰν προσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἐπὶ πεντηκονταετίαν ὄλην ἐφημέρευσε καὶ προέστη τῆς Λαμπροφόρου πανηγύρεως. Ἀπεχαιρέτισε οὕτω μὲ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη τρεῖς ὄλας γενεὰς πνευματικῶν του τέκνων ὁ προσηνής, ὁ ἐλεήμων, ὁ ἀγαθός, ὁ ὀμιλητικώτατος, ὁ μικρὸς καὶ λεπτοκαμωμένος, ὁ πολλὸς Οἰκονόμος Παπα-Ἀδαμάντιος, οὗ τὴν παρουσίαν ἐπὶ μακρὸν θὰ ἐπιζητῇ ἡ μητρόπολις Σκιάθου.

(1895)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Μὲ τοῦ φθινοπώρου τὴν ὥχραν τὴν μελαγχολικὴν, μὲ τὸν δριμὺν ἄκαιρον χειμῶνα, ὡς φύλλον φθινοπωρινόν, ἔγειρεν, ἔπεσεν, ἐμαράνθη ὁ Γεώργιος Δ. Δημητριάδης. Κλαίει ἡ Σκιάθος τὸν Γιωργάκη τῆς, καὶ θρηνοῦσι φίλοι, ἀπαρηγόρητοι, καὶ κόπτονται γονεῖς γηραιοί, τοὺς ὁποίους μετὰ τρομῶδους ἰκεσίας παρακαλοῦμεν τὸν Κύριον νὰ παρηγορήσῃ.

Ὁ Γεώργιος Δ. Δημητριάδης, νεώτερος καὶ μόνος ἀδελφὸς τοῦ βουλευτοῦ Σκοπέλου, Ν. Δημητριάδου, ἐσβέσθη ἐν Σκιάθῳ, τὴν 26 τοῦ λήξαντος Ὀκτωβρίου, εἰς ἡλικίαν 41 ἐτῶν. Καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν, νεώτατος τυχῶν τοῦ διδακτορικοῦ πτυχίου, τῷ 1879, ἐκλήθη νὰ διδάξῃ εἰς τὸ γυμνάσιον τῆς ἀδελφῆς Σάμου. Ἐπανῆλθε τάχιστα ἐκεῖθεν, διότι ἡ πατρὶς τὸν ἐκάλει ἔφεδρον στρατιώτην τῷ 1880. Ὡς λοχίας τῆς πανεπιστημιακῆς φάλαγγος, ὡς ἔφεδρος δεκανεὺς, εἶτα, ὡς ἐθελοντὴς εἰς Πήλιον, τῷ 1878, εἶχεν εὐτολμον καὶ ἀνδρικὸν τὸ ἦθος, κ' ἐφλέγετο ὑπὸ εὐγενῶν αἰσθημάτων. Ἀκολούθως διετέλεσε καθηγητὴς εἰς τὰ γυμνάσια Λαρίσης, Βόλου, Χαλκίδος καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐκ Βόλου ἐπέστελλεν ἐνίοτε εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» καὶ ἄλλας ἐφημερίδας. Εἰς τὴν φιλολογικὴν «Ἐστίαν» εἶχε δημοσιεύσει πρὸ χρόνων ὠραία τινα ἄρθρα, ὧν ἐν πρακτικώτατον, περὶ ναυτικῶν ἀσύλων ἐν τῇ ξένη. Ἠγάπα τόσον τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, ὅσον καὶ τὰ κοινωφελῆ καὶ πρακτικὰ ζητήματα καὶ θέματα. Ὁ βίος του ὑπῆρξε βίος ἀκαταπονήτου ἀνδρὸς μοχθοῦντος διὰ τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Τὴν Σκιάθον του τὴν ἠγάπα μὲ ἀληθῆ ἔρωτα, καὶ ἀφωσιώθη ὅλος εἰς τὴν πρόοδόν τῆς. Πέρυσιν ἀκόμη ἐδημιούργησεν, ἀληθῶς, ὁ ἴδιος ἐργαζόμενος καὶ διευθύνων καὶ πρωτοστατῶν, τὴν ὠραίαν προκυμαίαν τῆς παραθαλασσίου ἀγορᾶς τῆς. Ἐκεῖ κατηνάλωσε τὰς τελευταίας ζωτικὰς δυνάμεις τῆς προώρου μαρανθείσης ὑπάρξεώς του. Ἡ δὲ ἐλευθεριότης, ἡ συμπαθὴς εὐσπλαγχνία

καὶ ἡ ἐλεημοσύνη του ὑπῆρξαν ἀνεκδιήγητοι.

Καὶ τώρα, τίς θὰ παραμυθήσῃ τοὺς γηραιοὺς ἀτυχεῖς γονεῖς, εἰς οὓς ἐπέπρωτο νὰ πῶσιν αὐτὸ τὸ ὑπέρπικρον ποτήριον; Τίς εἶναι ἱκανὸς νὰ τρέψῃ τὸ πένθος εἰς χαρὰν καὶ νὰ ἐξαγάγῃ ζωὴν ἐκ τοῦ θανάτου; Ποῦ βρίσκεται τὸ βάλαμον, ὅπου γιαιτρεύει τὰς ἀνιάτους πληγὰς; Ποῦ βρίσκεται τ' ἀθάνατο νερό, ὅπου χαρίζει ζωὴν εἰς τοὺς ἀποθαμένους; Ποῦ; Μόνος ἐκεῖνος, ὅστις εἶπεν «Ἐγὼ ἰάσομαι ὑμᾶς», γνωρίζει ποῦ βρίσκεται αὐτὸ τὸ βάλαμον. Κ' ἐκεῖνος ὅστις εἶπεν «Ἐγὼ ἔχω ὕδωρ ζωῶν», αὐτὸς γνωρίζει ποῦ εἶναι τ' ἀθάνατο νερό. «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζῆσεται... Καὶ ἐμπλήσω αὐτὸν ὕδατος, ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον». Ἀπ' αὐτὸ τὸ ὕδωρ τὸ αἰώνιον, τὸ ὕδωρ τὸ ζωῶν, εὐχομαι νὰ δροσίξῃσαι τώρα ἐκεῖ ποῦ εἶσαι, εἰς τὰ κάλλη τὰ ἀθέατα, τ' ἀσύλληπτα καὶ τ' ἀφάνταστα, περιπόθητε φίλε, ἀγαπημένε Γιωργάκη.

(1897)

[ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΞΑΔΕΛΦΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΝ]

Ἐπρεπε, Μῆτρό μου, νὰ λάχῃ εἰς ἐμέ ὁ ἄτυχος κλῆρος, ὅπου μὲ τρέμοντα γόνατα ἀρχίζω νὰ κατέρχωμαι ἤδη τὸν κατήφορον τῆς ζωῆς; Μοῦ ἔμελλεν ἢ μοῖρα πικρὸν μοιρολόγι νὰ γράψω διὰ σὲ τὸν νεαρὸν κ' ἔστεμμένον μ' ἐλπίδας. Ποῦ κρήνη μελάνυδρος, ἥτις νὰ μοῦ δώσῃ ὕδωρ καὶ δακρῶν πηγὰς; Ποῦ νὰ εὕρω μελάνην τόσον μαύρην ὅσον τὸ πένθος τῆς καρδίας μου; Καὶ πόθεν νὰ λάβω χαρτίον ἀδιάβροχον, ὥστε νὰ βρέχῃται καὶ νὰ μὴ λυώνῃ;

Σὲ εἶδα, Μῆτρό μου, σὲ εἶδα προχθὲς τὸ πρῶν, ὅπου ἐστολίσθης κ' ἐφόρεσες στεφάνι, κ' ἔφυγες κ' ἐπῆγες... Ποῦ ἐπῆγες, Μῆτρό μου; Εἶναι καμμία ἐορτή, εἶναι καμμία χαρὰ καὶ πανηγυρις, ἐδῶ ποῦ ἐπῆγες; ὦ! ἰδοὺ κρούα, καὶ μαῦρα, καὶ λευκά, καὶ μάραρα ὀρθὰ καὶ ἀπειλητικά, τὰ τροπία αὐτὰ τῆς πεισμονῆς τοῦ θανάτου. Ἐδῶ, τέκνον μου, σοῦ ἤρесе νὰ κατοικῆς; Καὶ δὲν ἐλυπήθης, τὸν γηραῖον πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου τὴν πικραμένην; Αὐτὰ εἶναι τὰ βασίλεια τοῦ Χάρου, παιδί μου. Τί θέλεις, τί ζητεῖς ἐδῶ; ὦ! ναί, δι' ὅλους μας εἶναι ἐκεῖ τόπος. Ἀλλὰ σύ, πῶς ἐβιάσθης, ἀδελφάκι μου; Καὶ ἡ νεότης σου ἢ ζηλευτή, καὶ ἡ τόση εὐγένεια καὶ ἀβρότης, καὶ εὐφυΐα καὶ ἀρετή, τί θὰ γίνουν ὅλ' αὐτὰ, Μῆτρό μου;

Ἦσο ἀκόμη σχεδὸν παιδίον κατὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ ἦσο ἤδη ἀνὴρ κατὰ τὸν νοῦν. Ὅλος προσοχή, ὅλος ἐμβρίθεια, ἐραστής τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἤρχιζες ἤδη νὰ φιλοσοφῆς βαθέως περὶ τῶν πραγμάτων. Καὶ ποῦ ἢ θεσπεσία ἐκείνη ἔκφρασις τῆς μορφῆς, καὶ ἡ ὄψις ἢ νοήμων, καὶ τὸ ὄμμα τὸ γλυκύτατον; Καὶ ποῦ τὸ ἀμβρόσιον νεῦμα τῶν ὀφρῶν, καὶ τὸ νεκτάρειον τῶν χειλέων μειδίαμα; Καὶ ἡ δρόσος καὶ τὸ ἄρωμα, καὶ ὁ ἀνθός, καὶ ἡ τόση ἀγνότης καὶ ἀθωότης, ποῦ ἐπῆγαν ὅλ' αὐτὰ, Δημητράκη μου; ὦ πλάσμα τοῦ Θεοῦ γλυκύ, πῶς ἐκλείσες τὰ βλέφαρα καὶ ἔδυσ ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ μᾶς

ἐλησμόνησες, κ' ἐκοιμήθης εἰς τὸ κρῦον χῶμα;

Ποῖος νὰ μὴ θρηνήσῃ, τέκνον μου, καὶ ποῖος νὰ μὴ στενάξῃ; Πῶς νὰ σὲ λησμονήσωμεν, ἀγάπη μου, καὶ πῶς νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τὴν μνήμην μας ἡ συμπαθὴς μορφή σου; Καὶ πῶς νὰ μὴ ἀκούωμεν πλέον τὸν ἦχον τῆς μελωδικῆς φωνῆς σου; Ὡ εἶδα, ἐμεῖλλα, ὦ τοῦ σπαραγμοῦ, νὰ ἴδω τὸ ψυχομάχημά σου! Ἐφιάλτης θὰ μοῦ εἶναι εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν, τὸ ψυχομάχημά σου, Μῆτρό μου. Ὡ, τὸ ἀπαίσιον ἐκεῖνο ἐξημέρωμα, ὦ, τὸ βαθὺ ἐκεῖνο καὶ ἀνεκκλάλητον μοιρολόγι! Οἱ πετεινοὶ ἐλάλησαν παραπονετικά, Μῆτρό μου, καὶ ὅσα πουλιὰ εὐρέθησαν ἐκεῖ, ὅλα ἐμοιρολογοῦσαν ἐπάνω εἰς τὰ δένδρα... Ὡ, ἅς κλαύσουν ὅλα τὰ πουλιὰ, καὶ ὅσαι περιπαθεῖς μοιρολογίστριαι ὑπάρχουν, ἅς μοιρολογήσουν, ἂν προαιροῦνται. Καὶ ὅσοι κώδωνες εἶναι, ἅς σημάνουν εἰς τὴν ἔξοδόν σου, εἰς τὴν παραπομπὴν σου, Μῆτρό μου.

Καὶ τώρα κοιμᾶσαι εἰς τὴν κλίνην σου τὴν ψυχράν, φίλτατον τέκνον. Ὡ, πόσα λουλούδια ἔαρινὰ καὶ φθινοπωρινὰ, νὰ φυτρώσουν πρέπει εἰς τὸ μνήμά σου τὸ κρῦον, καὶ πόσα πουλάκια πρέπει νὰ ἔρχονται νὰ κελαδοῦν ἐπὶ τῆς βαθυφύλλου ἰτέας σου! Ἄς γίνῃ βαθυλήιον πέλαγος ἀνθέων ὁ τάφος, καὶ ἅς ἔρχονται χιλιάδες πουλάκια τοῦ βουνοῦ καὶ νυχτοπούλια τῆς ἐρημίας, ἅς ἔρχονται νὰ κελαδοῦν γλυκὰ - γλυκὰ, θλιβερὰ - θλιβερὰ, ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἀγιασμένον χῶμά σου. Καὶ ὁ φλοῖσβος τοῦ κύματος, ὅπου πλήττει τοὺς βράχους, τὰ κράσπεδα τοῦ μαύρου λόφου τῶν μνημείων, ἅς φλοισβίζῃ καὶ ἅς σὲ ναναρίζῃ καὶ ἅς εἶναι μουσικὴ εἰς τὸν ὕπνον σου, ἕωςότου ἔλθῃ ἡ ὥρα ἡ προωρισμένη, καὶ ὅταν δοθῇ τὸ κέλευσμα, καὶ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τοῦ Ἀρχαγγέλου, καὶ ἠχήσῃ ἡ σάλπιγξ ἡ θεία, διότι φωνὴ Ἀρχαγγέλου θ' ἀκουσθῇ, καὶ σάλπιγξ Θεοῦ θὰ ἠχήσῃ ἀφεύκτως· τότε, πραεῖα, «ὡς φωνὴ αὔρας λεπτῆς», καὶ ἀπαλὴ καὶ γλυκεῖα ἡ θεία σάλπιγξ, νὰ σ' ἐξυπνήσῃ, Μῆτρό μου, μαζὶ μὲ ὅλους ὅπου θὰ μᾶς ἐξυπνήσῃ τότε.

Καὶ τότε καὶ τώρα, ἅς παραβλέψῃ ὁ Κύριος ὅλας τὰς νεανικὰς ἀμαρτίας σου, καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης, «ἀμαρτίας νεότητός μου καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῆς», καὶ ἅς σὲ τάξῃ εἰς τόπον φωτεινὸν καὶ χλοερὸν, εἰς τόπον ἀναπαύσεως.

Εἶθε, Μῆτρό μου, εἶθε!

(1898)

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΒΙΛΛ

ΙΑΤΡΟΣ

Εἶχε κατέλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τοῦ Ὁθωνος, τοῦ μουσοτραφοῦς Βασιλέως. Ἀπὸ τοῦ 1846 εἶχεν ἀποκατασταθῆ εἰς Σκιάθον, καὶ ἦτο ζηλευτὸς ἰατρὸς εἰς τὴν μικρὰν πολίχνην, ὁ ἀγαθὸς Βαυαρὸς, ὁ

φιλόανθρωπος ἐπιστήμων, ὅστις ἐκηδεύετο χθὲς τὸ ἀπόγευμα εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τῶν Δυτικῶν.

Οἱ κατὰ καιροὺς ὑπουργοὶ τῶν Ἑσωτερικῶν τὸν ἐνθυμοῦντο, καὶ τὸν ἀνεκάλουν ἀπὸ τὴν ἀπόκεντρον νῆσον, καὶ τὸν ἔπεμπον ὅπως διευθύνη τὰς καθάρσεις εἰς Δῆλον, ὅποτε ἦτο ἀνάγκη, ἐπειδὴ εἶχε πείραν πολλήν, καὶ θάρρος καὶ εὐσυνειδησίαν. Ἔως προχθὲς ἀκόμη ἦτο θαλερὸς πρεσβύτης ἀκμαῖος, ὠραία φυσιογνωμία καὶ ζωηρά. Ἡ φυσικὴ εὐθυμία του, ἡ διαχυτικότης του, ἦτο τερπνὸν θέαμα καὶ ἐντρυφήμα μεταδοτικόν. Χθὲς ὑπέκυψεν εἰς τὸ μοιραῖον τέλος, καὶ ἐκοιμήθη τὸν ὕπνον τὸν ἄφυκτον. Ὡραῖον τὸ λείψανον τοῦ νεκροῦ, ὅπως ἦτο ὠραῖον τὸ ἦθος τοῦ ζῶντος.

Δὲν ἐλάτρευσε τὸν Μαρωνᾶν, οὐδ' ὑπερέβη τὸν ὄρκον τοῦ ἐπιστήμονος. Δὲν μετῆλθε τὴν θεῖαν τέχνην τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπὶ χρηματισμῶ, ἢ «φάτιος ἰμέρω». Ἐὰν ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ 50 ἀπὸ ἓνα πτωχὸν ἀσθενῆ, ἐλάμβανε 15. Ἐὰν ἐδικαιοῦτο νὰ λάβῃ 15 ἐλάμβανε 5. Ἐὰν ὁ ἀσθενὴς ἦτο πολὺ πτωχός, τότε ἔδιδεν ἀντὶ νὰ λαμβάνῃ. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ ἐνάρετος ἐπιστήμων, ὁ ἀγαθὸς Γερμανός, ὁ Γουλιέλμος Βίλδ.

Ἄς εἶναι ἀφθιτος ἢ μνήμη του μετ' ἐγκωμίων.

(1899)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗΣ, ΛΑΜΙΑΙΟΣ

Πικρόν, ὀξυβελές μοι ἦλθεν ἄγγελμα, ὁ θάνατος τοῦ Λαμιαίου, ἐκ Σκιάθου. Εἰς τὴν ναυτιῶσαν τέως ἀπὸ τὸν σάλον τὸν βιοτικόν, τὴν μόλις προσαράξασαν ὀλκάδα τῆς ζωῆς μας, καὶ ἄλλα ἄγρια ἐπέρχονται κύματα, τὴν ναῦν κατασυντρίβοντα, τὴν ὑπέραντλον ἀμαρτιῶν τῶ φόρτῳ. Ὁ μελετητὴς τοῦ θεοῦ Χρυσοστόμου, ὁ φιλάδελφος καὶ μεταδοτικὸς, ἡ ἀηδῶν ἢ μινυρομένη ἀφιλοκερδῶς τὰ θεῖα ἄσματα, 40οῦτης μόλις, οἴχεται ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Πρὸ ἐξαετίας νυμφευθεὶς τὴν Ἀρετὴν Μωραϊτίδου, καταλείπει δύο ὀρφανά, τρυφερώτατα πλασμάτια.

Τίς ἠχώ, ποῖον ἄντρον θαλασσόπληκτον θ' ἀπηχήση τὸν ὄδυρμόν τῆς γραίας Φλωροῦς, ἣτις τὸν εἶχε μόνον υἱόν, ὑστερόποτμον, μετὰ τὸν ἐν θαλάσση πνιγμὸν τοῦ πατρὸς γεννηθέντα; Καὶ οἱ πολῖται τῆς μικρᾶς νήσου, τῆς ὁποίας ἦτο κόσμημα, προσέρουσι τὸν εἶχον ἐκλέξει πρῶτον δημοτικὸν σύμβουλον, μὲ τὰ 9/10 τῶν ψήφων.

Περίμενέ μας, φιλότατη ψυχὴ τοῦ Γεωργίου, καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ προσκαίρῳ παρουσίᾳ δὲν θὰ παύσωμεν μεμνημένοι σοῦ.

(1905)

ΕΝ ΔΑΚΡΥ ΕΠΙ ΤΩι ΘΑΝΑΤΩι ΤΗΣ ΜΑΡΙΚΑΣ Φ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

Ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τῆς Μαρίκας Φ. Γεωργιάδου, πρώην δημάρχου Σκιάθου, ἐτελέσθη χθὲς σεμνὸν μνημόσυνον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἡ προῶρος ἀποθανοῦσα, ἢ τόσον θελκτικὴ νεαρὰ γυνή, κατήγετο ἐκ Λαμίας, ἐκ τῆς οικογενείας Φραγκίστα, καὶ ἦτο τὸ χάσμα καὶ τὸ κόσμημα τῆς διακεκριμένης ταύτης οικογενείας. Ἀπευθύνομεν θερμοὺς λόγους παρηγορίας πρὸς τοὺς οἰκείους, καὶ ἱκετεύομεν τὸν Παντοδύναμον, «τὸν βάθει σοφίας φιλανθρώπως πάντα οἰκονομοῦντα», ὅπως ἀναπαύσῃ ἐν χώρᾳ δικαίων τὴν ψυχὴν τῆς προῶρος ἀπελθούσης τοῦ κόσμου τούτου, ἀτυχοῦς Μαρίκας.

(1907)

ΘΡΗΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΞΑΔΕΛΦΟΝ ΜΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΑΛ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ. Φ.

† 1909 Ἰουλίου 2 ἐν Θέρμαις Αἰδηψοῦ

Ἐμελλον ἄρα νὰ ζήσω διὰ νὰ γράψω καὶ διὰ σὲ τὰ πικρὰ ταῦτα δάκρυα, ᾧ φίλτατε, τῆς ὑπακοῆς γέννημα, καὶ θρέμμα τῆς ὑπομονῆς, ὅπου εἶχαμεν ἀνατραφῆ μαζί, καθὼς ἐτέχθημεν ἀπὸ τὰς δύο ἀδελφὰς μητέρας μας, καὶ ἀντιπροσώπευες δι' ἐμὲ ὅλην τὴν ματαίαν ζωὴν μου εἰς ἓνα μεμβρανωμένον κύλινδρον, τρισαγαπητέ μου Σωτήριε. Τί ἔγιναν ὅλαι ἐκεῖναι αἱ ἀναμνήσεις τῶν παιδικῶν χρόνων, τὰ ἴχνη τὰ ὑγρά, τὰ μαλακὰ πτίλα, ὁ χνοῦς, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος; Ποῦ οἴχεται ὅλη ἐκείνη ἡ φαιδρὰ ἐποχὴ τοῦ αἰῶνος φθίνοντος, ὅποτε μαζί ἡμεθα παντοῦ, μαζί ἡμεθα πάντοτε, καὶ εἰς τὸ προαύλιον τοῦ σχολείου καὶ εἰς τοὺς βράχους τοῦ γυαλοῦ, καὶ εἰς τοὺς οἰκίσκους καὶ εἰς τοὺς ἀνηφόρους, εἰς τὰς στενάς ρύμας καὶ εἰς τὰ λιθόστρωτα, εἰς τὰ ξωκκλήσια καὶ εἰς τὰ μοναστηράκια, καὶ εἰς τὰ τραγούδια καὶ εἰς τὰ μνημόσυνα, ὡς μία γενναία ψυχὴ εἰς δύο ἀσθενῆ σώματα, ᾧ πολυαγάπητε ἐξάδελφέ μου! Καὶ τώρα ὑστέρησα καὶ ἐλησμονήθην, διὰ νὰ γράφω θρήνους διὰ τὸν νεώτερον ἐξάδελφον μας Ἀλέκον Μωραΐτην ὅπου δὲν ἐστέγνωσαν ἀκόμη τὰ δάκρυα, καὶ σήμερον διὰ σὲ τὸν ὁμόψυχον καὶ ὁμόσκηνον ἰσάδελφόν μου, ᾧ Σωτηράκη φίλτατε. Ὡς πικρὸς ὁ κλῆρος καὶ ἀπηνῆς ἡ μοῖρα. Ἡ ἀλήθεια φαίνεται, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει, λέγει ὁ θεῖος Σαιξπήρος· τὸ κάλλος λάμπει, ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτό. Δι' αὐτοὺς τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ πουλιὰ δέησιν μινύρονται, προσευχὴν ἀναστενάζουν...

Ὁ Σωτήριος Ἀλ. Οἰκονόμου, ἀπόφοιτος τοῦ Ἑλλ. Σχολείου, καὶ κάτοχος ἤδη, ἐξ οἰκείου μόχθου, τῆς Γαλλικῆς, ἀφοῦ ἔγινεν ἐμπειρος καὶ κατὰ πάντα,

μέχρι γεωργίας και ναυτιλίας, ύπηκος εις τούς αὐστηροὺς καὶ ἀρχαίκοις γονεῖς του, ἐπειδὴ ἡ εὐρεῖα κτηματικὴ περιουσία, διὰ τὴν θεομηνίαν καὶ τὴν ἐνσκήψασαν τότε τοκογλυφίαν ἀνὰ τὰς κόμας καὶ τὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος, ἦτο λίαν βεβαρημένη, ἀπῆλθε καὶ εἰργάσθη ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ, καὶ ἀφοῦ ἀνεκούφισεν ἐν μέρει τούς γονεῖς του, ἐκράτησεν αὐτὸς περὶ τὰς χιλίας δραχμάς, καὶ εἰκοσαέτης ἐπῆγεν εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 1869 διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς του. Ἦτο γλυκὺς, φιλομαθὴς, ἀκριβὴς, καὶ εἰς ἄκρον εὐσυνείδητος.

Πάραυτα εἴλκυσε τὴν εὐνοίαν τοῦ γυμνασιάρχου Γ. Παυλίδου, τοῦ Παντελίδου, τοῦ Μυλωνᾶ, καὶ ἄλλων καθηγητῶν, εἰργάσθη ὡς βοηθὸς εἰς φαρμακεῖον, ἐμαθήτευε χωρὶς νὰ λάβῃ ὄβολόν ἀπὸ τούς γονεῖς του. Τῷ 1873 ἐνεγράφη εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολήν, συγχρόνως δὲ προσελήφθη ὡς βοηθὸς τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, ἐλκύσας τοῦ σοφοῦ Κουμανοῦδῃ τὴν συμπαθῆ προσοχήν. Ἀναλαβὼν προγυμνάσεις κατ' οἶκον, τάχιστα ἐθαυμάσθη διὰ τὸ γλυκὺ καὶ εὐμέθοδον τῆς διδασκαλίας του, πανταχόθεν δέ, ἐκ τῶν ἀρίστων οἰκογενειῶν ἐκαλεῖτο ν' ἀναλάβῃ τὴν κατ' οἶκον διδασκαλίαν τῶν παιδῶν, ὥστε δὲν τοῦ ἔμενε πλέον καιρὸς διὰ ν' ἀκροᾶται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Εἶχε διδασκαλικὸν χάρισμα γιγαντιαῖον, τεραστίαν ἀντοχήν καὶ ζωτικότητα· ἐξημέρωνε κ' ἐστίλβωνε τούς λούστρους τῶν ἀπόρων τοῦ Παρνασσοῦ, ἐξωμάλιζε κ' ἐσμύλευε τούς παιδας τῶν ἀριστοκρατῶν κατ' οἶκους, ὡς καὶ εἰς τὸ Πρότυπον Σχολεῖον τῆς Νέας Μεθόδου, τὸ ὁποῖον εἶχε συστήσει περὶ τὸ 1874, ἅμα κατελθὼν ἐκ Γερμανίας, ὁ εὐφυέστατος καὶ διάσημος πατριώτης μας, Σπυρίδων Μωραΐτης, ὁ διδάσκαλος τῶν βασιλοπαίδων.

Τέλος, τῷ 1880, ὁ Σωτήριος Οἰκονόμου, ἔχων τὴν εὐμενῆ προστασίαν πολλῶν ἰσχυρῶν, τῶν ὁποίων εἶχε διδάξει τὰ τέκνα, ἐστάλη ὡς ὑπότροφος διὰ τῶν συλλόγων τῶν Ἑλλ. Γραμμάτων εἰς Γερμανίαν. Κατελθὼν μετὰ τετραετίαν, ἐπέμφθη ὡς γυμνασιάρχης καὶ καθηγητῆς ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν. Εἶτα ἐκλήθη ὡς διευθυντῆς τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς ὑπὸ τῆς Κοινότητος Τεργέστης, ὅπου ἐπὶ ἑπταετίαν διέπρεψεν (1885 - 1892). Κατόπιν, ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα, προέκρινε νὰ μένῃ ὡς σχολάρχης εἰς τὴν πτωχὴν νῆσόν μας, τὴν Σκιάθον.

Καὶ τώρα, τρισαγαπημένε ἐξάδελφε, δὲν ἠξιώθημεν ἡμεῖς οἱ οἰκτροί, οἰκειοὶ καὶ φίλοι, οὔτε νὰ ἀσπασθῶμεν, οὔτε νὰ σὲ προπέμψωμεν, ἀλλὰ χθές, κεκμηκότα καὶ πάσχοντα, ἀφοῦ διεξήγαγες τὰς ἐξετάσεις τοῦ σχολείου, σὲ ὤθησεν ἡ δαιμονία μοῖρα εἰς πλοῦν, διὰ νὰ κάμῃς δῆθεν λουτρὰ εἰς Αἰδηψόν, καὶ ὁ Χάρος ἐνήδρευε καὶ παρηκολούθει διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, καὶ δι' ἐνὸς δολίου πλήγματος σήμερον, σ' ἔρριψε κάτω ἐκεῖ, ἅμα ἀπεβιβάσθης.

Ἄς εἶναι ἐλαφρὸν τὸ χῶμα καὶ εὐλογημένη ἡ γῆ ὅπου κεῖσαι, καὶ τούς θρήνους μας τούς πικροὺς καὶ τούς κοπετούς καὶ τὰ μοιρολόγια, ἄς τὰ φέρῃ πρὸς σὲ ἢ αὐρὰ ἢ ποντιάς καὶ τὸ ἀλμυρὸν κῦμα...

Τί νὰ εἶπω; Καὶ πῶς νὰ κλαύσω; Τίς νὰ δώσῃ ὕδωρ εἰς τὴν γῆν τὴν ἄνυδρον καὶ δάκρυα εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἁμαρτωλὴν; «Ὡς πρόβατα ἐν τῷ ἄδῃ ἔθετο, θάνατος ποιμανεῖ αὐτούς». Πλὴν, εἴθε ὁ Θεός, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν «ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν», νὰ τάξῃ σὲ καὶ ἡμᾶς μετὰ τῶν καλῶν θρεμμάτων του, ὧν αὐτὸς ἀνάγει ἐκ νεκρῶν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου.

(1909)